

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UMEÅ**

DOM
2015-07-08
Meddelad i
Umeå

Mål nr
1062-15

KLAGANDE

Ana Melker, 820807

Ombud: Gunilla Lingesten
Brån 67
911 93 Vännäs

MOTPART

Vård- och omsorgsnämnden i Vännäs kommun
911 81 Vännäs

ÖVERKLAGAT BESLUT

Vård- och omsorgsnämnden i Vännäs kommuns beslut 2015-05-19

SAKEN

Bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller överklagandet och bestämmer att Ana Melker har rätt till försörjningsstöd för maj månad 2015. Målet överlämnas till vård- och omsorgsnämnden för beräkning av biståndets storlek.

Dok.Id 52107

Postadress
Box 193
901 05 Umeå

Besöksadress
Nygatan 45
(Tingshuset)

Telefon
090-17 74 00
E-post: forvaltningsratteniumea@dom.se

Telefax
090-13 75 88

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-12:00
13:00-16:00

BAKGRUND OCH YRKANDEN

Ana Melker ansökte om försörjningsstöd för maj månad 2015 för sig själv och sina tre barn. Vård- och omsorgsnämnden (nämnden) avslag hennes ansökan. Som skäl för beslutet angavs att familjen omfattades av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA), att behovet av uppehälle tillgodosågs av bistånd från ideella organisationer och privatpersoner och att nöd därmed inte bedömdes föreligga.

Ana Melker överklagar beslutet och yrkar att hon ska beviljas det sökta biståndet.

Nämnden anser att beslutet inte ska ändras.

TILLÄMPLIGA BESTÄMMELSER M.M.

Enligt 2 kap. 1 § SoL svarar varje kommun för socialtjänsten inom sitt område och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Detta innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän. Bestämmelser om ansvarsfördelningen mellan kommuner i fråga om stöd och hjälp enligt denna lag finns i 2 a kap. I fråga om den som omfattas av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. finns särskilda bestämmelser om bistånd i den lagen.

Enligt 2 a kap. 1 § SoL ansvarar den kommun där den enskilde vistas för stöd och hjälp enligt 2 kap. 1 § om inte annat följer av 3–5 §§.

Enligt 2 a kap. 2 § SoL är vistelsekommunens ansvar begränsat till akuta situationer, om det står klart att en annan kommun än vistelsekommunen ansvarar för stöd och hjälp åt en enskild.

Om den enskilde är bosatt i en annan kommun än vistelsekommunen, ansvarar bosättningskommunen, enligt 2 a kap. 3 § SoL, för det stöd och

den hjälp som den enskilde behöver. Med bosättningskommun avses i detta kapitel

1. den kommun där den enskilde är stadigvarande bosatt, eller
2. om den enskilde är stadigvarande bosatt i en kommun men har sin starkaste anknytning till en annan kommun, den sistnämnda kommunen, eller
3. om den enskilde saknar stadigvarande bostad, den kommun till vilken han eller hon har sin starkaste anknytning.

Enligt 4 kap. 1 § SoL har den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes resurser att leva ett självständigt liv.

Enligt 4 kap. 3 § SoL lämnas försörjningsstöd för skäliga kostnader för 1) livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning, telefon och TV-avgift och 2) boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.

Skäliga kostnader för de ändamål som anges under 1) ska beräknas enligt en s.k. riksnorm, vars storlek framgår av 2 kap. 1 § socialtjänstförordningen (2001:937). Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl ska socialnämnden dock beräkna dessa kostnader till en högre nivå.

Enligt 1 kap. 2 § SoL ska, vid åtgärder som rör barn, barnets bästa särskilt beaktas.

Av 1 § första stycket LMA framgår att lagen innehåller bestämmelser om

syssetsättning för och bistånd till utlänningar som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser (asylsökande),
2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet, eller
3. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige och av särskilda skäl medgetts rätt att vistas här medan ansökan prövas.

Enligt 1 § andra stycket LMA har den som omfattas av LMA inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL för förmåner av motsvarande karaktär. Rätt till bistånd föreligger inte heller för bostadskostnader.

I 13–19 §§ LMA finns bestämmelser om bistånd i form av logi, bostadsersättning, dagarsättning och särskilt bidrag.

Enligt 12 § LMA har den som håller sig undan så att ett beslut om avvisning eller utvisning inte kan verkställas inte rätt till bistånd.

I förarbetena till 1 § andra stycket LMA (prop. 1993/94:94 s. 93 f.) anförs bl.a. följande.

Normalt bör den som omfattas av lagen inte kunna anses vara berättigad till bistånd till sin försörjning enligt 6 § socialtjänstlagen. Behovet av bistånd får regelmässigt enligt nämnda paragraf anses vara tryggt ”på annat sätt”. Under remissbehandlingen har emellertid förts fram att även den som har rätt till bistånd enligt LBA i vissa fall bör vara berättigad till bistånd enligt socialtjänstlagen. Det skulle bl.a. kunna innebära att förslaget i 10 § om att dagarsättning får sättas ned för den som utan giltigt skäl vägrar att delta i utbildning, arbete eller organiserad verksamhet skulle bli illusoriskt om vederbörande i ett sådant fall skulle kunna bli berättigad till kompletterande bistånd enligt socialtjänstlagen. Någon klar rättspraxis synes inte finnas när det gäller möjligheten till bistånd enligt

socialtjänstlagen för den som har rätt till bistånd enligt LBA. Det är inte möjligt att med säkerhet förutse hur rätten till bistånd enligt socialtjänstlagen för asylsökande m.fl. kommer att bedömas i rättstillämpningen. Det bör därför av lagen framgå att rätt till bistånd till försörjning enligt socialtjänstlagen inte föreligger för den som har rätt till bistånd enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Det bistånd enligt socialtjänstlagen som här avses är endast bistånd enligt 6 § som utfyllnad till vad en asylsökande kan erhålla enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Andra former av bistånd enligt socialtjänstlagen bör självfallet gälla även för asylsökande m.fl.

I Socialstyrelsens handbok Ekonomiskt bistånd uttalas bl.a. följande angående kommunens ansvar för asylsökande (s. 28 f.).

I vissa fall kan det vara oklart vilken huvudman som ska tillgodose behovet av ekonomisk hjälp, till exempel om det ska ske enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) eller SoL.

Migrationsverket ansvarar för försörjning och boende för personer som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige. Den enskildes rättigheter enligt LMA är mer begränsade än rätten till bistånd enligt socialtjänstlagen och den som har rätt till bistånd enligt LMA, har inte rätt till förmåner av motsvarande karaktär från kommunen (1 § LMA). En kommun ska dock lämna bistånd till den som omfattas av LMA om de vistas i kommunen och om biståndet behövs till dess att Migrationsverket tar över ansvaret.

[...] Asylsökande som fått ett avslagsbeslut omfattas av LMA.

[...] Vuxna utan uppehållstillstånd kan ha rätt till bistånd enligt LMA, men då har de inte rätt till bistånd enligt socialtjänstlagen för förmåner av motsvarande karaktär (1 § LMA).

[...]

Kommunens yttersta ansvar enligt 2 kap. 1 § SoL gäller även personer som omfattas av LMA. Om en person som omfattas av LMA ansöker om bistånd för behov som inte täcks genom LMA, måste kommunen pröva den enskildes ansökan enligt bestämmelserna om rätten till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL.

UTREDNINGEN

Nämnden anför bl.a. följande. Ana Melker har bott i Sverige i ca tre år och har tre barn i åldrarna 5, 8 och 13 år. Hon fick avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd för två år sedan, och familjen har levt gömda sedan dess. Barnen går i skolan och Ana Melker läser svenska. Familjen erhåller vid tillfället pengar från privatpersoner och ideella organisationer. En insättning om 4 000 kr framkommer på det bankkonto som Ana Melker redovisar i samband med sin ansökan. Det går dock inte att utreda den ekonomiska situationen närmare på de uppgifter som lämnas till nämnden.

Av Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd och vid kontroll med SKL framgår att Migrationsverket ansvarar för försörjning och boende för personer som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige. Av 12 § LMA framgår att den som håller sig undan så att ett beslut om avvisning eller utvisning ej kan verkställas inte har rätt till bistånd. Kommunens yttersta ansvar enligt 2 kap. 1 § socialtjänstlagen gäller även personer som omfattas av LMA.

Ana Melker anför bl.a. följande. Den rättsliga situationen kan bedömas annorlunda. I beslutet har dessutom fullkomligt bortsetts från barnens situation och behov. Hennes flyktingsituation är sådan att hon överhuvudtaget inte ser någon som helst möjlighet att återvända till sitt hemland. Detta beror bland annat på att barnen är assimilerade i det svenska samhället och talar svenska och på att hon har flytt från sitt hemland på grund av att hon har utsatts för grovt våld, vilket barnen har bevittnat.

Hon har sökt asyl två gånger och fått avslag, och kan söka på nytt tidigast våren 2017. Migrationsverket har inte något ansvar för personer som fått avslag på sin ansökan om permanent uppehållstillstånd, detta framgår av 12 § LMA. Därmed återstår endast socialtjänsten för ekonomisk hjälp. Hon har bott i Vännäs kommun i drygt ett och ett halvt år och socialtjänsten i Vännäs har därmed det yttersta ansvaret för att hon får den hjälp hon behöver.

Vännäs kommun vill lägga över det ekonomiska ansvaret på privatpersoner och ideella föreningar. Det finns endast en förening som hjälper många utsatta människor, och den saknar ekonomiska medel. Privatpersoner har hjälpt till för att hon och barnen inte ska behöva svälta och har kläder att ta på sig. En vänlig person har tillfälligt upplåtit en bostad. Den möjligheten

finns snart inte längre och hon och barnen hamnar på gatan. Socialtjänsten kan rimligen inte lägga över det yttersta ansvaret på enstaka privatpersoner.

Barnen mår dåligt och är traumatiserade. De bär inget som helst ansvar för den situation de har hamnat i, och har därför all rätt till vård, skola, mat, kläder, boende med mera. Detta bekräftas också av Barnkonventionen och socialtjänstlagen som följer principen att den mest fördelaktiga lösningen för barn ska väljas.

Det finns socialnämnder på andra orter som bedömer att s.k. papperslösa har rätt till försörjningsstöd och respekterar därmed barnens rättigheter. Papperslösa barn behandlas i dessa städer precis som andra barn bosatta där, vilket är en självklarhet baserad på människors lika värde. Det ter sig fullkomligt orimligt att alla papperslösa måste flytta till de orter där socialnämnderna följer människors lika värde-principen.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

Förvaltningsrätten har tidigare prövat Ana Melkers rätt till bistånd för februari och april månader 2015 (domar den 25 juni 2015 i mål nr 629-15 och 804-15). I domen avseende februari uttalade förvaltningsrätten följande.

Ana Melker är bosatt och vistas i Vännäs kommun. Det följer därmed av anförda bestämmelser i SoL att det är vård- och omsorgsnämnden i Vännäs kommun som har det yttersta ansvaret för att hon får det stöd och den hjälp som hon behöver. Bestämmelsen i 4 kap. 1 § SoL utesluter inte att även den som inte har rätt att vistas i Sverige har rätt till bistånd enligt den bestämmelsen, om hon faktiskt vistas här. Av 1 § andra stycket LMA följer visserligen att den som omfattas av LMA inte har rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL för förmåner av motsvarande karaktär. Av ovan redovisade förarbetsuttalanden framgår dock, enligt förvaltningsrättens mening, att bestämmelsen tar sikte på den som faktiskt har rätt till bistånd enligt LMA (jfr även Kammarrätten i Stockholms dom 2012-01-23 i mål nr 4277-11 m.fl.). Eftersom Ana Melker och hennes barn är s.k. papperslösa som lever gömda i Sverige har de inte rätt till bistånd enligt 12 § LMA.

Bestämmelsen i 1 § andra stycket LMA kan därför inte återopas som grund för ett beslut om avslag på en ansökan om bistånd enligt SoL.

Andra tänkbara grunder för ett avslagsbeslut skulle kunna vara att Ana Melker kan tillgodose familjens behov genom att återvända till hemlandet eller genom att sluta hålla sig undan så att hon åter, fram till dess att familjen lämnar landet, får rätt till bistånd enligt LMA (jfr Kammarrätten i Göteborgs avgörande 2009-05-20 i mål nr 4920-08). En prövning av rätten till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL tar dock sikte på att den enskilde ska vara tillförsäkrad en skälig levnadsnivå.

På grund av vad Ana Melker har anfört om skälet till att hon inte kan återvända till sitt hemland, och vad som har framkommit om barnens nuvarande situation, anser förvaltningsrätten att Ana Melker och barnen inte kan anses vara tillförsäkrade en skälig levnadsnivå om de återvänder till sitt hemland eller medverkar till att skickas tillbaka dit. Denna bedömning kan inte påverkas av den omständigheten att en prövning enligt utlänningslagen har lett till att Ana Melker inte har ansetts ha tillräckliga skäl för att stanna i Sverige.

Av det anförda följer att överklagandet ska bifallas och att Ana Melker har rätt till försörjningsstöd för februari månad 2015. Målet ska överlämnas till nämnden för beräkning av biståndets storlek.

Frågan i det här målet är densamma som i målen avseende februari och april. Förvaltningsrätten finner inga skäl att nu göra någon annan bedömning än den förvaltningsrätten gjorde den 25 juni. Överklagandet ska således bifallas och Ana Melker ska förklaras ha rätt till försörjningsstöd för maj månad 2015. Målet ska överlämnas till nämnden för beräkning av biståndets storlek.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1C)

Patrik Södergren

I avgörandet, som är enhälligt, har rådmannen Patrik Södergren samt nämndemännen Yvonne Andersson, Dick Hellman och Margareta Rasmusson deltagit.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Sundsvall.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.